

סיכומי פסיקה בעונשין (עמנואל גרוס) – מכללת נתניה - סמסטר א' – תשע"ג

סיכום : ענת קוקין (שאינה אחראית על התכנים)

	פס"ד	המקרה	הסוגיה	המסקנות
זאטוט סטיט	ע"פ 4424/98 סילגדו נ' מדינת ישראל:	סילגדו השתתף בשוד במהלכו השותף שלו ירה ורצח אדם נוסף, דבר שלא היה מתוכנן.	האם יש להאשים אותו בשותפות לרצח? סעיף 34א' נוגד את הוראות ח"י כבוד האדם וחירותו?	לא מספיק שלא צפית את הפעולה, מספיק שאדם מין השורה היה צופה אותה. לדעת ברק כל עבירה פלילית שבגינה מאסר פוגעת בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו ועל כן עליה לעמוד בפסקת ההגבלה. שטרסברג- בדעת מיעוט, צריך לעשות איזון בין העברין לבין החברה בה הוא פוגע. ולא כל פגיע בעברין היא פגיעה על חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. ניתן להרשיע שותפים לדבר עבירה בגין אחריותם לעבירה שונה או נוספת- סעיף 34א'
זאטוט סטיט	אש"ד נ' היועמ"ש	קשר לעשות מעשה של היזק ציבורי בהשבתה בלתי חוקית של תחבורה ציבורית	אימוץ פרשנות החוק האנגלי ?	הסעיף אינו עומד בעיקרון החוקיות בכך שהוא רחב מידי ולא מדויק (חשין) (1) החוק האנגלי מנחה אך אינו קובע (גוייטין- מיעוט) (2) יש להיזהר מעבירות בלתי מוגדרות (3) אין מחוקק מבלעדי המחוקק (4) שופט אינו רשאי לחרוג מתחומי החוק הכתוב האזרח צריך לדעת מהי משמעות של עבירת היזק ציבורי, כדי שידע אם הוא עובר עבירה או לא, וכדי לא להתיר לביהמ"ש שיקול דעת רחב מדי.
נאשף נ' היועץ המשפטי לממשלה	נאשף נ' היועץ המשפטי לממשלה	הורשע בעבירות לפי פקודת מס הכנסה. טוען כי 2 עבירות בוטלו בשל תקופת ההתיישנות	סוגייה של מתי חלה תקופת ההתיישנות לאחר תיקון חוק.	כאשר מאריכים את תקופת ההתיישנות, אם הספיימה תקופת ההתיישנות הקודמת (למקרה הספציפי) אין תחולה רטרואקטיבית להארכה. הוראת המקצרת תקופת ההתיישנות של עבירה או את תקופת ההתיישנות העונש היא בגדר הוראה שבאה להקל עם העברין ולפיכך בהיעדר הוראה לסתור, יש להחיל אותה למפרע. הנשיא אולשן קבע כי תקופת ההתיישנות טרם הסתיימה בעת קבלת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה ועל כן החוק תקף למפרע ותקופת ההתיישנות הרלוונטית היא בת שש שנים.
נאשף נ' מ"י	קטאשוילי נ' מ"י		שינויים בהלכה שיפוטית – חקיקה למפרע	(1) השתלבות פסיקה חדשה בקודמת ליצירת הלכה חדשה היא לגיטימית והיא תפקיד ביהמ"ש (2) ביהמ"ש יכול לחולל שינוי בהלכה שיפוטית, גם כאשר הצעת חוק באותה סוגיה עומדת לפני הכנסת (3) לדיני הדיון יש תחולה רטרואקטיבית ודיני הדיון כוללים בתוכם את דיני הראיות. כאשר משתנים כללי הדיון, כל עוד לא ניתן גזר דין יש תחולה רטרואקטיבית לשינוי.
נאשף נ' מ"י	רחמיאן נ' מ"י	נגזר מאסר לפי סעיף 300 א' על פי פס"ד חלוט לאחר מכן נכנס לתוקף סעיף מקל	רחמיאן מבקש להחיל באופן רטרואקטיבי את הסי' המקל בהתבסס על ס' 5א	(1) השופט ברק: השינוי הרטרואקטיבי שמורה עליו ס' 5 ב' השינוי ניתן לביצוע באופן מנהלי בלבד. (2) השינוי אינו מאפשר להחיל נורמה פלילית חדשה במידה וההליך דורש פתיחת התיק מחדש והפעלת שיקול דעת. (3) ההלכה: דין פלילי מקל חל למפרע להליכים תלויים ובין ערכאות אך לא על הליכים שהסתיימו בפס"ד חלוט

	ארביב נ' מ"י	ביטול רשיון החופש לאסירה שפשעה במהלך החופש	סמכות לאי-רטרוספקטיביות	(1) הוראה דיונית פועלת באופן רטרופקטיבי (2) למחוקק כוח לחוקק חוק בר תוקף למפרע ועל ביהמ"ש לפסוק עפ"י הדין החדש לגבי עסקה שנעשתה קודם לכן – הדין החדש נועד לתקן ולשם כך הוא נוצר (3) התיקון בפקודה הוא בעל אופי אקטיבי הוא פועל מעכשיו ואילך (4) התיקון בפקודה הוא בעל אופי דיוני ולפי כך יכול לחול למפרע אומר ברק שיש שלושה סוגים של תחולה: פרוספקטיבית, רטרואקטיבית ואקטיבית. ברק אומר שאם לא כתוב באופן מפורש איך יחול החוק יש לבדוק לאיזה מהשלושה התכוון המחוקק. בהיעדר הוראה חוקתית כנגד תחולה לאחור של דבר חקיקה ובהיעדר הוראה מפורשת בחוק עצמו באשר לתחולה בזמן. השאלה פרשנית באופייה. החוק יוחל אחורנית אם תכליתו תוגשם בדרך זו. נפסק כי המחוקק יכול לחוקק חוק שתחולתו למפרע ואז משנה החוק את מעמדה תכונותיה או תוצאותיה של פעולה שנעשתה לפני שאותו חיקוק נכנס לתוקפו. עם זאת אין לפרש למפרע אלא אם כן משתמעת הוראה כזו באופן ברור מן החוק.
	מ"י נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק בע"מ	טעות בדבר הסתמכות על היעוץ המשפטי לממשלה	באילו נסיבות יוכל להסתמך על חו"ד משפטית בדבר חוקיותו של מעשה מסוים, כדי ליהנות מההגנה של טעות במצב המשפטי, כאשר מוגש נגדו כתב אישום בגין ביצוע המעשה נשוא החו"ד?	ככל שהשאלה המשפטית תהא מורכבת יותר, כך תהא ההסתמכות על עצה משפטית סבירה יותר. יחד עם זאת, ככל שמקבל העצה הינו בכיר ומקצועי יותר, מצופה ממנו להימנע מהסתמכות עיוורת. ביהמ"ש קבע עקרונות שישמשו לבחינת קיומה של טענת ההגנה: (א) על היעוץ המשפטי להתבסס על מלוא התשתית העובדתית. (ב) על העצה להתקבל מעו"ד המתמחה בתחום בו עוסקת חוות הדעת. (ג) על המתיעץ לנקוט באמצעים המתאימים ביותר לבירור חוקיות מעשיו, אף בנוסף פנייה ליעוץ משפטי ובכלל זה, בחינת חו"ד של רשויות מוסמכות, פסיקה או הנחיות המקובלים באותו עניין. (ד) במקרה בו קיימת אפשרות לקבל pre-ruling, ובעיקר כשיש הסדר סטטוטורי המאפשר זאת, נטל ההוכחה של הנאשם להסביר מדוע הסתמך על עצת עו"ד ולא פנה לרשות יהיה כבד.
	סצי נ' עיריית ת"א	קנסות בהתיישנות	האם ניתן להחיל חוק רטרואקטיבית?	(1) חוק אינו חל למפרע מכיוון שהחלת חוק למפרע פוגעת בתפיסות יסוד חוקתיות (3) החוק יחול למפרע כי יתכן שהגשמת תכלית החוק תחייב לפרשו כבעל תחולה רטרואקטיבית, למרות הפגיעה. (4) הוראה פלילית שבאה להקל ראוי שהיא תחול למפרע – סעיף 4,5 לחוק (5) תיקון מקל בחוק יחול רק מיום גזירת העונש לגבי התיישנות- אותם צידוקים שמתוכם יש להפסיק את ביצועו של גזר דין ניתן לפני ביטול העבירה מצדיקים גם את החלת קיצור תקופת ההתיישנות של העונש באופן רטרואקטיבי, אין לבודד את תקופת ההתיישנות מיתר חלקיה של התגובה העונשית. הוראה המקצרת תקופת התיישנות של עבירה היא הוראה שבאה להקל עם העברין, וככזו, ובאין הוראה הסותרת זאת, יש להחילה למפרע. אם טרם חלפה תקופת ההתיישנות המקורית ונקבעה תקופת התיישנות חדשה קצרה או ארוכה ממנה תקופת התיישנות החדשה לחול, בהתיישנות-זהו שינוי המדבר בתחולה אקטיבית ולא בהחלה רטרואקטיבית, שינוי סיווגה של העבירה יוצר מצב עניינים לפיו אין עוד לחברה עניין בתקופת ההתיישנות שהייתה קבועה לעבירה בסיווגה הקודם.

הרב אלבה ני מ"י	הפצת מאמר מסית לגזענות הואשם בסעיף 144 ב.	היסוד העובדתי של סעיף 144ב(א) הוא "בפרסום דבר". כלומר ההתנהגות הנדרשת היא מעשה המפרסם והנסיבה היא "דבר". השאלה הרלוונטית היא: מהו הפרסום שיש בו דבר?	ברק: הטלת אחריות פלילית כזו היא מעבר למידה הדרושה, כאשר ההסתה היא רק במחשבתו של המפרסם הש' מצא - פרסום = אמצעי להעלאת מילים או רעיונות. דבר = כל אמצעי המקיים את יסודותיה של הגדרת "פרסום". אין צורך ביסוד הסתברותי. מרכז הכובד בעבירה אינו בעצם הפרסום או בתוכנו לא במטרתו הפסולה של המפרסם. - נדרשת מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות התוצאתית. (2) די שהמפרסם מודע לתוכן לאפשרות להסתה כדי שיתקיים יסוד "הכוונה" הש' ברק - אין להסתפק במטרה להסית לגזענות אם הטקסט תמים. זאת כיון שאין ביהמ"ש עוסק בדברים שבלב, כמו כן, איסור פרסום טקסט כזה פוגע בחופש הביטוי מעבר למידה הראויה. <u>נעזר</u> במבחן הודאות הקרובה לבדיקת הפגיעה. יש צורך ברכיב הסתברותי כלשהו. הטלת אחריות על אמירה תמימה המלווה במטרה להסית לגזענות מתקרבת להפרת הכלל האוסר על ענישה על דברים שבלב. אין להטיל אחריות על החושב כשהוא מבטא את מחשבתו באמירה מימה כשלעצמה. הש' גולדברג - היסודות העובדתיים של הסתה לגזענות הם הרכיב ההתנהגותי- פרסום, והרכיב הנסיבתי-דבר. ללא רכיב תוצאתי אין שימוש במבחן ההסתברותי. היסוד העובדתי הוא יסוד אובייקטיבי. במקרה דנן, התקיימו יסודות העבירה, המחבר פרסם את תוכן החיבור (-לרשום את מה שפרסם) מתוך כוונה להסית לגזענות, זאת למדים מהכתוב והן ממועד פרסומו ועל כן, יש להרשיעו בעבירת הסתה לגזענות(ס' 144 (ב) לחוק העונשין.
כהנא ני מ"י 6696/96	הפצת כרוז להפציץ כפרים הואשם בס' 133 וס' 134(ג)	מה הפרשנות הנכונה על עבירת ההמרדה? סעיף 34כא'	גולדברג: פרשנות החוק: איזה פרשנות מגשימה את תכלית החוק ואיזו מקלה עם הנאשם – סעיף 34כא. הערך החברתי המוגן מהווה כלי עזר בפרשנות הנורמה הפלילית. יש למצוא נק' איוון בין הערך המוגן לחירות המוגבלת, נקודת איוון איזה קפואה ועלולה להשתנות. עבירת ההמרדה באה להגן על המאפיין המבני בלבד של המשטר הדמוקרטי. פגיעה בערכי היסוד היא עבירה אחרת – הסתה לגזענות ס' 144(ב). קריאה ליחס שונה כלפי הזולת עלולה להביא לשיבוש הסדר הציבורי והתסיסה אולם לא בהכרח לפגיעה ביציבות המשטר. ברק: מעשה "סתם" – אין להטיל אחריות על החושב אם הוא מבטא את מחשבתו באמירה תמימה כשלעצמה. (1) הטלת אחריות על דברים שבלב אסורה (2) פגיעה בחופש הביטוי בשל מחשבה פלילית המלווה במעשה תמים, היא פגיעה מעבר למידה הדרושה.
לוי ני מ"י	המבקשת הורשעה בכך שנהגה ברכב עם אוזניה אחת צמודה לאוזנה	הדיון נסב על השאלה האם התקנה קובעת אוזניות ברבים כשלמעשה אוזניה ביחיד היא גם נחשבת?	ביהמ"ש גורס כי יישום הוראת סעיף 5 אינה מתיישבת עם החקיקה הבאה למנוע מצב בו הנה "יתנתק" מסביבתו בגלל האוזניות, להבדיל ב"כרסום" גרידא ברמת הקשב שלו. במקרה זה יועדף הסירוש המקל עם הנאשם ויהא הפירוש המצמצם את האיסור על הצמדת שתי אוזניות. אם מבקש המחוקק לאסור גם שימוש באוזניה אחת, הרי לתת על כך ביטוי ברורה בלשון תקנה
ע"פ פלונית ני מדינת ישראל	המערערת הואשמה בתקיפה ובהתעללות ילדיה	פרשנות הכתליתית כשאין מונח משפטי להגדרה	השופטים ביניש וברק קבעו עפ"י הפרשנות התכליתית כי כאשר אין מוצאים בחוק העונשין הגדרה של מונח משפטי המופיע בחיקוק בחוק העונשין. ניתן לפנות להגדרה המילונית של המונח לסימן בו מופיע החיקוק בחור העונשין, לדברי הסבר של הצעת החוק, למגמה החברתית הרווחות, וכמובן ללשון החוק.

	ע"פ טייב נ' מדינת ישראל	טייב זוכה מאשמת אינוס ומ"י ערעה על החלטה זו- אינוס במהלך טיפול רפואי	פרשנות האינוס	נדחתה בדעת רוב פוסקים אנגרלד וטירקל כי טייב זוכה מהאשמה לפי ס' 354(א)(1) שכן לא הוכח מעשה כפייה אלים המהווה תנאי להתקיימות העבירה ומרשיעים את טייב לפי 354(א)(4) השופט חשין משתמש בכללי פרשנות אחרים: יש ללמוד על הפרשנות הראויה ע"י היקש מתוך הוראות שונות בחוק העונשין ומתוך החלל המשפטי והחברתי בו פועל הפרשן ומגיע למסקנה כי הפרשנות הראויה לעבירת האינוס היא כזו שאינה דורשת שלאקט המיני יתלווה מעשה כפייה אלים, החיצוני לאקט עצמו, על אף שפרשנות זו אינה מקלה עם הנאשם. (2) "עקב שימוש בכח" יש לפרשו כאילו הובעל אשה בהסכמה שהושגה עקב אמצעי הכפייה או הובעל אותה בכפייה ללא הסכמתה
	מחמיד נ' מ"י	חבלה במזיד באמצעות רכב	האם רכב יכול להיחשב לנשק	נדחתה (1) הפרשנות הנוהגת היא כי יש לראות אלימות באמצעות כלי שנעשה בו שימוש כנשק, כעבירה עם נשק (2) ניתן לפרש כי רכב ישמש כנשק בנסיבות המתאימות
	דורבשי נ' מ"י	תקיפת קטין	פרשנות המועדים הקבועים לנשיאת מאסר בעבודות שרות (ס' 51)	התקבל (1) הנושא עבודת שרות ומורשע תוך כדי כב עבירה אחרת בניגוד נגזר עליו מאסר, יישא בשתי תקופות מאסר (2) ס' 51(י): המועד הקובע הוא מועד ההרשעה
	דנ"פ אסד נ' מ"י	נגזר על אסד עונשים שונים ובין היתר עונש של שירות לציבור.	התעוררה שאלת פרשנות של סעיף 71א'	ביהמ"ש העליון קבע כי אם הנידון לא מילא אחר שירות לציבור ניתן לתת לו עונש אחר על העבירה המקורית אך ביהמ"ש לא מוסמך להטיל עונש אחר במקום צו השירות. בדיון נוסף נקבע כי יש להכריע בין הפירושים הנוגדים לסעיף 71ד' לחוק בהתאם לסעיף 34 כא' שלפיו אם ניתן דין לפירושים סבירים אחדים שלפי תכליתו יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת את הדין לאחריות הפלילית. בחינת השאלה של מי אמור לשאת באחריות הפלילית לפי אותו דין אינה אינדיווידואלית אלא נורמטיבית. כלומר אם הפירוש מקל עם הנאשם באופן היפסטי שעליו מוטלת האחריות לפי אותו דין.
אישור פרסום	אלבה נ' מ"י	מאמר מסית	תכלית האיסור לפרסום השימוש הפרשני בה?	(1) כל פרסום עשוי להוות "דבר", גם אם תוכנו תמים (ס' 144(ב-א)) (2) חייב שבפרסום תהיה זיקה לגזענות. פרשנות זו אינה מתעלמת מה"דבר" שפרסום אך חוסמת אפשרות להרשעת אדם סתם
	גיבארין נ' מ"י	פרסום מאמר- תמיכה בארגון טרור סעיף 4 לפקודה למניעת טרור	ס' 4(א) לפקודה למניעת טרור: (1) האם דורש קש"ס בין פרסום הדברים לבין האלימות? (2) האם יש לפרשו כמתייחס לכל מעשי אלימות או של ארגון טרור בלבד?	התקבל (1) יש להימנע מלהרחיב את ה-ס' מעבר לגבולות שהותנו לו מלכתחילה (2) הגבלת יריעת ה-ס' שומרת על האיזון בין חופש הביטוי לשלום הציבור (3) ה-ס' עוסק בפעילות ארגונים טרוריסטיים ולא בפעילות טרוריסטית (4) לא כל דבר שבח למעשה אלימות יכול להוות עבירה לפי ס' 4(א) נפסק כי פרשנות תכליתית של הפקודה למניעת טרור מביאה למסקנה כי התכלית הינה התמודדות עם ארגונים טרוריסטים במטרה לחסלם. אמנם הסעיף אינו משייך את דברי השבח והאהבה למעשי האלימות של ארגון טרוריסטי דווקא אולם כאשר הוא מתפרש על רקע הפקודה כולה עולה כי יש לייחס את העבירה ללעניינם של ארגוני טרור דווקא. בעקבות הפס"ד תוקן החוק. מבחן ההסתברות – "יש אפשרות ממשית" על מנת להגן על חופש הביטוי עד כמה שניתן. זהו קו האמצע המבטא את האיזון בין הפגיעה בחופש הביטוי לבין העבירה הסתה לאלימות או מעשי טרור.

	מ"י נ' כהנא	כרוז ההפצה	מהם הערכים המוגנים בס' 136 המגדיר מהי המרדה?	(1) המבחן ההסתברותי: נדרש כי מעשה הוא בעל משקל מספיק כדי להשפיע על התממשות ההמרדה. ס' 133 כולל בחובו רכיב זה (2) יש לאמץ את מידת הודאות הקרובה כדי לעמוד במבחן ההסתברותי נקבע כי הפירוש ייעשה על פי בחינת החלופות שבסעיף המבטאות את כוונת החוק ותכליתו על רקע המציאות בת זמננו ובהתחשב בעקרונות היסוד. עוד נקבע כי הפגיעה בערך חברתי צריכה להיות חזקה ובנוסף האמירה צריכה לגרום לשנאה בין חלקי האוכל.
	סוסצקין נ' מ"י	הפצת כרוזי חזיר בחברון	האושמה לפי ס' 25 וס' 173 (א) (1) (פגיעה ברגשי דת) - גבולות הס'	(1) נדרשת זהירות רבה בתחמת גבולותיו של האיסור הפלילי לפי ס' 173. יש להקפיד על כך שאיסור פלילי זה לא יפגע בחירויות יסוד מעבר לנדרש. (2) יש לאמץ את מבחן הודאות הקרובה מתחייבת גישה התוחמת את העבירה של פגיעה ברגשי הדת למקרים שבהם מדובר בפוטנציאל לפגיעה קשה ומשמעותית.
	אונגרפלד נ' מ"י	אונגרפלד פתח בפתח תחנת המשטרה בשביתה נגד אחד השוטרים	מה האיזון בין חופש הביטוי לבין הפגיעה בעובד ציבור	יש למצוא איזון בין ביקורת בונה לבין ביקורת פוגענית וברגע שזו מגיעה לידי ביטוי אז יש להעמידו לדין. אין הגדרה מדויקת למושג "עלבון" עפ"י חוק. המושג הינו בעל רקמה פתוחה כלומר מושג שגבולותיו אינם ידועים.
	פקוביץ נ' מ"י	ראש חזיר בבית קברות מוסלמי	הפרשנות הראויה לס' 133-1 מהו המעשה הממריד?	(1) שתי אסכולות לפרשנות ה"מעשה": (א) די שיהיה בו כדי להצביע על המרדה (ב) יש צורך בזיקה הסתברותית (2) אין צורך לפרש את הרכיב ההתנהגותי בפרשנות "העושה מעשה" (3) ניתן להרשיע אדם לפי ס' 133 גם כאשר המעשה תמים, אך תהא זו פגיעה בחירות המחשבה ובחופש הביטוי
אגודת אגודות	מודיעים נ' מ"י	קנס לחברה על חצייה באור אדום	היקף האחריות של חברה בגין עברה שנעברה ברכב שלה.	(1) הרכיב ההתנהגותי האקטיבי שמתקיים אצל אורגן כמוהו כרכיב ההתנהגותי של התאגיד (2) ניתן לייחס לתאגיד מחשבה ומעשה של אורגן (3) תורת האורגנים גורמת לכך שתאגיד יוכל לקיים תכונות אנושיות (4) התאגיד אינו יצור מלאכותי. לתאגיד קיום נורמטיבי והוא "אדם" בעולם הנורמטיבי (5) דין תאגיד בעל-רכב כדין יחיד בעל רכב (6) אחריותו של תאגיד בפלילים גוררת את אחריות נושא המשרה הבכירה ברק:א. אם ישנן מס' פרשנויות לחוק, ללכת לפי הפרשנות המקלה. ב. לפנות למקורות חיצוניים כגרון חקיקה, היסטוריה מבנה שיטתי של השיטה וערכי היסוד. בפרשנות ברק לגבי המקרה פונה לתכלית החוק ולהיסטוריה החקיקתית המלמדת על המגמה החריג קובע כי אחריות שילוחית פלילית קיימת רק במקום בו הדין הספציפי קבע במפורש או שבמידה ולא נקבעה במפורש היא מתבקשת מפירושה של לשון החוק על רקע תכליתו. עבירה אישית בה האורגן אמנם פעל בשם התאגיד אך פעולתו הייתה לשם קידום טובתו האישית ולא לשם קידום טובת התאגיד. צריך להוכיח פעולה פיזית ומחשבה דרושה כדי לייחס אחריות פלילית לתאגיד. צריך לבדוק איזה אחריות פלילית יש לתאגיד? או אחריות קפידה או אחריות מעשה האורגנים של התאגיד. אחריות קפידה – מדובר בעבירות הקלות ביותר מקרה פרטי של רשלנות של עובד שלא דורשות מחשבה פלילית. (ס' 22). אחריות בשל מעשה אורגנים – עבירה של רשלנות עם מחשבה פלילית.

	מ"י נ' לאומי	הסתרת פרטים מתשקיף לצורך אישור הבורסה להנפקה	אחריות בכיר בפלילים בחברה. מהי תורת האורגנים?	(1) כל פגיעת תאגיד באינטרסים של הגנה מעבירה פלילית, מטילה עליו אחריות פלילית (2) העובדה שפלוני פועל כאורגן של תאגיד אינה משחררת אותו מאחריות פלילית לה היה נתון לולא פעל כאורגן. ביהמ"ש העליון פוסק כי מאחר שתאגיד כאישיות משפטית שאינה טבעית אינו מסוגל לגבש מחשבה פלילית או יסוד התנהגותי אקטיבי באה תורת האורגנים להתגבר על העידר מימד אנושי לתאגיד, ובכך לאפשר לו לקיים את דרישת החוק. עבירה נ' תאגיד אינה מקימה אחריות פלילית של התאגיד
זאטאטאטא	דן נ' מ"י	נהג ציבורי התייחס בגסות רוח לנוסעת	האם עבירה על ס' 4 לצו הפיקוח על מצרכים ושרותים חלה על התאגיד	(1) לפי חוק הפיקוח, ההפרה האמורה מהווה עבירה ומכח הוראת ס' 39(ב), נושאת דן באחריות כמעסיקתו של הנהג (2) כדי לפטור עצמה, על דן להוכיח שהעבירה "נעברה בלא ידיעתה ושנקטה את כל האמצעים הסבירים" להבטחת ס' 4 (3) כל עוד לא ינקטו האמצעים הסבירים, תיראה דן כנושאת באחריות להפרת ה-ס'
	למדן נ' מדינת ישראל	המערער סוכן כס שבנו שעבד במשרד ושתי חברות הורשעו בין השאר בעבירות לפי פקודת מס	אחריות שילוחית במקרים חריגים	נקבע כי אין מקום לקבוע חזקה כי בעל המשרד חייב לדעת על כל שעושים פקידיו במשרד שכן ייחוס הידיעה לנאשם על מעשים פליליים שעשו עובדיו אינו נקבע עפ"י עפ"י מבחן טכני של עצם היותו מעבידם. יש לקבוע נסיבותיו של כל מקרה
	דסנצ'יק נ' מ"י	עורך מעריב שפרסם בשוגג שם של קטינה בעיתון	האם ניתן להטיל אחריות פלילית על עורך ראשי של עיתון? מה בין אחריות העיתון לאחריות העורך?	(1) אחריות אורגן הפועל בתאגיד נובעת מ-2 מקורות עיקריים: (א) האם האורגן מקיים את יסודות העבירה; (ב) האורגן אחראי בפלילים אם התאגיד אחראי בפלילים אם התאגיד לא אחראי בפלילי אזי גם האורגן לא. (2) כדי שתוטל על אורגן אחריות שילוחית, דרושה לכך הוראה בחוק, ואין כזו ההחלטה: יש להוכיח אחריות אישית ורשלנו גרידא לא תספיק-אזי אין להטיל על הנאשם אחריות אישית. כמו כן לא ניתן להטיל אחריות שילוחית מאחר שלשם כך דרושה הוראה בחוק והיא אינה קיימת.
זאטאטאטא	מ"י נ' בארי	האונס בשמרת	גיל האחריות הפלילית	(1) פלוני ייחשב קטין אם כת"א הוגש נגדו בעודו קטין (2) הוגש כת"א לאחר גיל 18, לא יחול חוק הנוער על העבריין גם אם היה קטין בעת הפשע (3) ס' 14: אם הסתיימה השנה וטרם הוגש כת"א, זכה בכך שאין להגיש נגדו כת"א ללא הסכמת היועמ"ש גם אם בגר בינתיים
זאטאטאטא	מנדלברוט נ' היועמ"ש	רצח במפעל בשל טירוף הדעת	כשרות פלילית וטירוף הדעת	(1) 2 שאלות לדיון בגין טענת הנאשם לטירוף הדעת: (א) אם סבל בשעת המעשה ממחלה נפשית ומהי (ב) האם עקב המחלה יש לפוטרו מאחריות (2) המבחן הראשון, אם בעת עשיית המעשה היה בלתי מוכשר להבין את שעשה (3) המבחן השני, אם בשעת עשיית המעשה היה בלתי-מוכשר לדעת שאסור היה לו לעשות את המעשה מבחינה מוסרית (4) נאשם שלקה במחלה נפשית, לא ייראה כבר עונשין באם מחלתו שוללת MENS REA (5) רציה = פעולה שקדמה לה בחירה חופשית (6) הנאשם לא ייראה בר עונשין אם: (א) בשעת המעשה לא היה יכול לעצור עצמו (ב) אין לו כוח רצון או שהוחלש במידה ניכרת (ג) השפעת מחלה נפשית ממנה סבל אותה שעה ההלה: הוספה לכללים חלופה של "דחף לאו בר כיבוש".

החלה ביניים	(1) הלכת מנדלברוט : מעשה מתוך דחף מפאת טירוף הדעת, לא ישיא אחריות פלילית על מבצעו (2) פסיכופט אינו מטורף מבחינה משפטית (3) רופא מומחה הינו עד חשוב אך אינו מכריע החלטה: פסיכופט, סכיזופרניה או פרנויה יוכרו כמחלת נפש הפרעות נוירטיות כמו קלפטומניה פירומניה פדופיליה או פסיכופטיה לא יוכרו כמחלת נפש.	דחף לאו-בר-כיבוש	גנב, זייף ועוד, אך טען כי מחלת הרוח גרמה לו לדחף לאו-בר-כיבוש. נקבע כי אינו בר עונשין	מ"י נ' בנימיני	
נדרחה	(1) <u>תכנון מראש של עבירה אין בו כדי לשלול את האפשרות שמבצע הפעולה אינו אחראי למעשיו בשל מחלתו</u> (2) "מעשה טירוף" אינו מכריע האם גודמן מטורף (3) קיים הבדל בין דחף פנימי כפייתי (שניתן לריסון) ואז אין לו הגנה מפני אישום פלילי לבין דחף לאו-בר-כיבוש (שאינו ניתן לשליטה)	תכנון מראש של עבירה ומחלת נפש	תכנון לשחרר את הר הבית באמצעות החזקה בו והואשם ברצח וניסיונות ברצח	גודמן נ' מ"י	
נדרחה	(1) שאלת שפיותו של נאשם יכולה להתעורר גם לאחר שביהמ"ש הרשיעו וגזר את דינו, אם במהלך הנשיאה בעונש מתברר כי לוקה הוא במחלת נפש (2) ע"מ להפסיק הליכים פליליים, צריכים 2 תנאים מצטברים : (א) הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין ; (ב) מחמת היותו חולה נפש (3) יתכן שיוגדר כחולה נפש אך יועמד לדין בכ"ז (4) ביהמ"ש הוא שיקבע אם הנאשם יכול לעמוד לדין (5) נזירזה או פסיכופטיה – אינן מחלות נפש (6) נאשים שבתחום הביניים שבין חולה נפש לאדם רגיל, לא יוכלו לזכות בהפסקת הליכים המגמה היא לפרש את מונח "מחלת נפש" בצמצום, הן באשר להגנת האי-שפיות והן באשר לסוגיה של אי יכולת לעממוד לדין.	כשרות פלילית בגין מחלת נפש	הוציא חשבונות בניגוד לחוקי המע"מ וטען כי לא הבין את פשר מעשיו. חו"ד מקצועית גרמה לשופט לשחררו מעמידה לדין, אך המחוזי הפך החלטתו	אבנרי נ' מ"י	
נדרחה	(קדמי-מיעוט) : (1) "הפרעה נפשית חמורה" זמנית, תוכל לשמש בסיס להפחתת העונש מכוח הס', אם היא גורמת להגבל יכולתו של הנאשם ב"מידה ניכרת" להימנע מהרצח. (מצא-רוב) : (1) בישראל לא קיים עקרון "האחריות המופחתת" (2) הסייג לאחריות פלילית בשל אי שפיות מתמלא בהתקיים 3 דרישות : (א) הנאשם לוקה במחלת רוח או ליקוי שכלי (ב) בשעת המעשה לא הבין או לא יכל להימנע (ג) קש"ס בין מחלת הרוח לחוסר היכולת/הבנה (3) מצב נפשי שחלף לאחר ביצוע העבירה, לא ייחשב כהפרעה נפשית חמורה כמשמעה ב-ס'	ס' 300א(א) : מהי אותה "הפרעה נפשית חמורה" המביאה להגבלת יכולתו "במידה ניכרת" להימנע מהמעשה?	המערער רצח את גרושתו. לאחר כי הנרצחת אמרה לו כי בתם אינו בתו. הפסיכיאטר קבע כי אינו חולה נפש אך לאחר מכן חו"ד נוסף אישר כי לא יכל להשתלט על התנהגותו	מליסה נ' מ"י	
התקבל	(1) הערכת מצב נפשי על יסוד בדיקות מאוחרות (זמן מה לאחר תום האירוע), הינה בעייתית. (2) על נאשם המבקש הפחתת עונשו מכוח ס' 300א(א), לשכנע את ביהמ"ש בקיומם של תנאי ה-ס', ברמת שכנוע של מאזן בין הסתברויות (3) נטיית מאזן הסתברויות = הסתברות בשיעור של 51% לטובת קיום סייג אי-שפיות הדעת (4) ס' 301א(א) קובע 3 יסודות מצטברים : הנאשם שקל, החליט והמית את הקורבן דורנר: מצב נפשי עשוי לשלול גיבושה של כוונה מיוחדת גם אם אינו מקים את הסייג של אי שפיות הדעת.	האם התכלית החברתית והמוסרית שביסוד עבירת הרצח, מצדיקה להטביע על מצחה של המערערת אות קלון של רוצחת?	חולת נפש המיתה את בנה התינוק. הורשעה ברציחתו אך עונשה הופחת מכוח ס' 300א(א)	פלוגית נ' מ"י	
התקבל	(1) ס' 34 ח קובע כי הסייג חל ב-2 תנאים מצטברים : (א) על הנאשם להיות חולה נפש ; (ב) על הנאשם להיות "חסר יכולת של ממש" להבין את מעשהו מפאת מחלתו, או להימנע מעשייתו (2) הדין של "משקל ההסתברויות" שונה, וכעת על התביעה להוכיח כי הסייג אינו חל, מעבר לספק סביר (3) השאלה היא האם קש"ס בין מחלה למעשה (4) לא ניתן להרשיע על סמך מחשבות פסיכוטיות (5) קיום שיח והתנהגות הגיוניים במהלך יי היומיום, אינו סותר קיום של פסיכופט (6) השתרעות המעשה על פני תאריכים שונים, אינה שוללת את הקש"ס	תחולת ס' 34(ח) – סייג לאחריות פלילית – אי שפיות הדעת	הצית מכוני ליווי. טען שהוא המשיח. נסמך על ס' 34 ח (סייג לאחריות פלילית). חו"דים אישרו כי הוא מטורלל לגמרי	ברוכים נ' מ"י	

טאגאט וואקאל	חמיס נ' מ"י אדם שהתפרע בטרקטור וניסה להרוג שוטרים. טען לאוטומטיזם שפוי	אוטומטיזם – אבחנות	(1) אוטומטיזם בלתי שפוי- מקורו במחלת נפש ויכול להצדיק הגנה של טירוף הדעת (2) אוטומטיזם שפוי – עשוי לפטור מאחריות פלילית, על יסוד חוסר-הכרה ואי-שליטה על תנועות (3) פעולה שכתוצאה מאיבוד ההכרה, לא מתקיימת לגביה הדרישה המנימלית שם MENS REA (ידיעת העובדות הרלוונטיות בשעת המעשה) אוטומטיזם פעולה גופנית ללא שליטה על האיברים, מעין מצב של חוסר הכרה או העידר שליטה. אוטומטיזם בלתי שפוי מקורו במחלת נפש, אוטומטיזם חיצוני כגון מחלה פיזית או תודמת. על הטוען להביא תימוכין לטענתו ואם הצליח לבסס במידת מה את טענתו על התביעה מוטלת החובה לסתור טענה זו.
הורשע	מ"י נ' רופא נהג משאית פגע בטנדר והרג את נהגו. ביהמ"ש קבע כי היה במצב של נים-לא-נים	האם בנסיבות של נמנום בעת נהיגה, יש משום התנהגות פזיזה שדי בה כדי להרשיע?	(1) נהיגה במצב של נים לא נים, אין בה כדי ללמד על נהיגה באופן אוטומטי ומתוך היעדר שליטה (2) על הנהג להיות ער לאפשרות שיירדם (3) התנהגות כזו כמוה פזיזות העולה כדי רשלנות פושעת השופט עציוני קבע כי מצב של "נים ולא נים" אינו מצב פתאומי
סומט זעאטע	משולם נ' מ"י יהלומן שקשר קשר לביצוע פשע בניו יורק. טען כי לא פשע בתחומי ישראל	סיווג עבירות ס' 13 לחוה"ע (התחולה על עבירות חוץ)	(מציא-מיעוט): (1) סיווגה של עבירה כעבירת פנים מותנה בכך שלפחות מקצתה נעברה בתוך שטח ישראל (2) קיומו של "המקצת" חייב להיבחן ביחס ליסודה העובדתית של "אותה עבירה", היינו ביחס לכל עבירה ועבירה בנפרד (ולא במיקשה אחת) (3) הסתמכות על דוקטרינת השרשרת, עולה כדי סמכות יש מאין (קדמי-רוב): (1) עבירת שרשרת מתבצעת בשלבים ובזמנים שונים, עפ"י תכנית אחת כוללת, גם אם מקצתה נעשה מישראל ומרביתה מחו"ל (חשין-רוב): (1) עבירת שרשרת, השגם שמורכבת מעבירות הקיימות כל אחת לעצמה, רואים אותה כעבירה אחת (2) אם אחד מאבריה של אותה עבירה "כוללת" מצוי בתחום המדינה, רואים אותו אבר כ"מקצתה" של העבירה הכוללת, ודיני העונשין של ישראל יחולו על כל חלקיה של העבירה, לרבות אלו שבוצעו בחו"ל
מ"י ע"פ צובא נ'	עבירת פגיעה בשמורת הטבע אשר בוצעה בשטחים ע"י אדם הרשום במרשם האוכלוסין בישראל.	נקבע כי לא ניתן להאשים בישראל בגין עבירה זו שכן הגדרת "שמורת טבע" הוא יסוד ישראלי שאינו ניתן להמרה.	
דוד נ' מ"י	דוד מסר כלי יריה צבאי לפלוני לא בשטח ישראל שאין לפולני רישיון	אילו מסירת הכלי הייתה בישראל היא הייתה מהווה על כל חוקי הירייה?	יש להמיר את הנסיבות העובדתיות שהתרחשו בפועל בנסיבות עובדיות מקבילות שהיו מתקיימות בישראל אילו בוצע המעשה בישראל, אולם אם האינטרסים והערכים עליהם בא החוק להגן הם בעלי זיקה ישראלית ספציפית המרת הנתונים אינה אפשרית. אם האינטרסים הוערכים אינם בעלי זיקה ישראלית ספציפית אז ניתן לומר שהמעשה או המחלל שבוצעו בשטחים היו מהווים עבירה בישראל אילו התרחשו בה. כיוון שלא הוכח כי אין לאותו אדם רישיון לנשיאת נשק בשטחים זוכה הנאשם.
מ"י נ' אלשחרה	רכב שנגב בישראל והועבר לשטחים	ס' 4א13 הדן בעבירות חוץ נגד כלכלת ישראל	למרות היות "מכת מדינה" הפוגעת בהיקף רחב ברכושם של אזרחי המדינה, אינן הן עבירות כנגד כלכלתה של ישראל לצורך החלת הסמכות האקסטרטוריאלי. עבירות רכוש נגד הפרט אינן בגדר "עבירות כנגד המדינה".

זוכת חלקית	(1) עבירת פנים-תחולת דיני ישראל עליה; עבירת חוץ-נדרש אישור היועמ"ש (2) גם מקום שלמקצת העבירה זיקה לישראל, תחול עליה הנורמה הפלילית של המדינה (3) אם הרכיב ההתנהגותי נעשה בישראל, באה על סיפוקה דרישת "מקצת העבירה" (4) אם קשר לביצוע פשע נעשה בישראל, מדובר בעבירת פנים (5) עבירה רגעית – שמתקיים לגביה הרכיב ההתנהגותי של העבירה, הוא ממצה עצמו ואינו יכול להימשך עוד (6) עבירה נמשכת-הרכיב ההתנהגותי מתאפיין בהתמשכות מסוימת מבחינת הזמן	עבירות פנים וחוץ – ס' 13 לחוה"ע	ישראל ניסה לחטוף ירדני לצורך סחיטה ונתפס. טען כי זה נעשה בחו"ל. המחוזי קבע כי החטיפה הייתה אמורה להסתיים בישראל	אבו ריא נ' מ"י	
נדחה	(1) גשר נורמטיבי=זיקה המהווה חוליית קישור בין האירוע שאירע בחו"ל לבין החוק הפלילי בישראל (2) ס' 15 לחוה"ע פועל מתוך "הזיקה הפרסונלית אקטיבית", קרי ענישת אזרחים ותושבי ישראל שעברו עבירות בחו"ל (3) ס' 16 לחוה"ע פועל מתוך "הזיקה האוניברסלית" – עבירות נגד משפט העמים (4) ישראל מחויבת באמנות בינ"ל, המחייבות אותה להעמיד לדין עברייני סמים, גם אם פשעו בחו"ל (5) הלכת דוד=הלכה המאפשרת המרת נתונים ממשפטה של מדינה אחת למדינה אחרת (6) עבירות סמים אינן מקומיות אלא בינ"ל.	האם יש בהוראת ס' 38(א) לפקודת הסמים כדי לייצר חוליה מקשרת בין מעשים הנעים בין 2 מדינות חוץ לבין עבירת היצוא שעניינה יוצא מישראל?	הורשע בקשירת קשר לייצוא וסחר מהולנד לארה"ב. טען שמדובר בעבירת חוץ	אויקו נ' מ"י	
נדחה	(דורנר-מיעוט): (1) לא ניתן להסיק כי המלט מדין אינו מתכוון להשתקע בישראל (2) ס' 7(א) לחוה"ע, מאפשר לתושב שנדון למאסר במדינה אחת לשאת עונשו בישראל (3) חוק ההסגרה מונע הסגרת תושב, אלא אם תתחייב המדינה המבקשת להחזירו לישראל לריצוי עונשו (4) תושבות ישראל, תירכש ע"י מי שזכה באזרחות לאחר ביצוע עבירה, רק אם העביר חייו לישראל (חשין-רוב): (1) לא ראוי להוסיף סבל על סבל, בהטילנו מאסר בסביבה זרה (2) תושב יהיה חלק בלתי נפרד מהחברה בישראל (3) מקום מגורים גרידא אינו מצביע על תושבות (4) אם המדינה המבקשת אינה מבטיחה את החזרתו לישראל לריצוי עונשו, יוכל לצאת זכאי (מצא-מיעוט): (1) השאלה אם אדם שנמלט מדין זר ייחשב תושב אינה רלוונטית. היותו תושב הינה עניין סובייקטיבי, ולא משנה מה הסיבה להערכת חייו לישראל (2) אין משמעות לאורך התקופה בה שהה בישראל עד למועד הגשת הבקשה להסגרתו	אבחנה בין אזרח לתושב בענייני הסגרה	ניו-יורקר שהואשם בקבלת כספים במרמה בארה"ב. ביקש להימלט מהדין האמריקאי באמצעות עליה	ברגר נ' היועמ"ש	4 אגסט 1994
נדחה-חוסר	(1) אין דרישה לכת"א לצורך הסגרה. די שיש תחילת הליך פלילי במדינה המבקשת (2) אין לדעת המדינה המבקשת משקל בהחלטה האם אדם הוא תושב או לא	מהי הדרישה להסגרה?	הואשם ברוסיה וטען כי אין להסגירו כי המשפט הרוסי פגום וכי אין נגדו כת"א פורמלי	זורבלוב נ' מ"י	
נדחה	(1) מרכיב עיקרי בהכרה באדם כבר-הסגרה, הוא קיומן של ראיות לכאורה לאשמתו (2) נדרש הסכם הסגרה הדדי (3) החלטה על הסגרה, תוקפה 60 יום (4) השיקולים להסגרה: מהות המעשה, מידת הזיקה למשפט הישראלי, קיומן של דרישות דיני הסגרה, הבטחת משפט הוגן, האינטרס הציבורי, מעמדה של ישראל ויחסיה הבינ"ל ושיקולי הדדיות (5) הזיקה הטריטוריאלית היא הראשונה במדרג, והטבעי לשפוט אדם במקום העבירה (6) "מרב הזיקות"=היכן התקיימו מרבית התנאים לצורך שכלול העבירה (7) הליך הוגן: שלילת סיכון כפול, איסור על הפליה ואיסור הסגרה למדינה עם עונש מוות (8) האיזון הנורמטיבי=האינטרס הציבורי מול הזכות החוקתית (על ההסגרה לשרת את האינטרס הציבורי)	כיצד להחליט אם להסגיר או לשפוט בארץ?	מבוקש בארה"ב. ישראל נתבקשה להסגירו על סמך אמנת הסגרה. דיני העונשין של ישראל מאפשרים לשפוט בישראל	רוזנשטיין נ' מ"י	

